AZ EST JELEN VOLT a Nobel-díjak kiosztásán

Munkatársunk mai telefonjelentése

Beszélgetés a svéd trónörökössel és a kitüntetett tudósokkal

Stockholm, december 11
(Az Est kiküldött munkatársának telefonjelentése)

Az emberi kultúra nagy ünnepnapjának estéjén, néhány órával azután, hogy *Szent-Györgyi* Albert átvette a svéd uralkodó kezéből a Nobel-díjat, a stockholmi városháza aranytermének hatalmas erkélyén

Gusztáv Adolf svéd trónörökös,

aki a király képviseletében jelent meg a vacsorán,

üzenetet küldött Magyarországnak.

A díszvacsora után az aranyterem kétszáz vendége *kivonult a nagy erkélyre,* amely alatt a városháza márványtermében *Stockholm egyetemi ifjúsága adott szerenádot.*

Gusztáv Adolf svéd trónörökös üzenete Magyarországnak

Gusztáv Adolf
svéd trónörökös

A trónörökös a diplomáciai kar tagjaival és a Nobel-díjasokkal beszélgetett, közvetlenül, minden etikett nélkül. Ez bátorított fel arra, hogy hozzálépjek és főhajtással jelezzem, hogy *beszélni szeretnék vele.*

— Bocsásson meg királyi fenség, magyar ujságíró vagyok, a Nobel-díj kiosztására utaztam ide. Szeretném megkérni, hogy üzenjen valamit általam Magyarországnak.

A trónörökös elmosolyodott, okos, barna szeme kutatóan pillantott arcomba szemüvege mögül. Én magas homlokát néztem, dús, ébenfekete haját, amelyben csak itt-ott látni néhány ezüstszálat, hatalmas, vállas alakját, kitüntetés nélküli frakkját.

— Üzenetet küldjek? — ismételte lassan. — Jó. Interjút ugyanis elvből nem adok, mert ha elkezdeném, akkor nem volna se vége, se hossza. De annak nagyon örülök, hogy honfitársa kapta a Nobel-díjat. Írja meg: örülök, hogy végre magyar ember is Nobel-díjat kaphatott. Gratulálok Magyarországnak.

— Köszönöm, királyi fenség.

— Szivesen. Érezze jól magát Svédországban.

Bólintott és kezetnyujtott. A formaságnélküli audienciának vége volt. A trónörökös még végigsétált az erkélyen, azután *kíséretével együtt elvonult.*

A magasztos Nobel-ünnep

A stockholmi zenepalota nagy koncerttermében Alfred *Nobel* bronzszobra néz szembe az üres széksorokkal. Elsőnek jöttem ide, jó órával a kiosztás előtt, hogy magamba szívjam annak a teremnek a levegőjét, amelyben *a XX. század emberiségének majdnem valamennyi igaz kiválósága* megfordul. Ebben a teremben, amelyet most a svéd királyi palota csodás szőnyege díszítenek, a szellem emberei érték meg *életük legteljesebb perceit,* itt rakta fel a koronát életművükre annak a férfinak az alapítványa, akinek bronzszemei most oly titokzatosan tekintenek le rám. Alfred Nobel nevéhez fűződik

a dinamit és a Nobel-díj.

A világ egyik legnagyobb fegyvergyárosa volt életében. Halálában a béke, az emberi szolidaritás, a jóakarat szellemének ad minden ércnél erősebb fegyvereket. Miért tette? Melyik volt az igazi? A dinamit Nobelje vagy a békéé? A szobor bronzarca nem válaszol.

De már lassan jönnek is a vendégek. A vörösbársony s széksorok kezdenek megtelni. Most már nem játszhatom azzal hogy magam elé képzeljem a régi Nobel-díj kiosztásokat. Délután félötkor már jönnek a svéd akadémikusok, a külföldi tudósok, frakkban, estélyi uhás nők, áhitatosan, mintha templomba lépnének. Az egyik hátsó sorban ül

Bernadotte úr, az egykori Lennart herceg,

aki polgárlányt vett feleségül és ép úgy nem ülnet a család kék- es ezüstbársony székein az első sorban, mint ahogy

Károly Bernadotte hercegnek

is hátul kell ülnie feleségével, a szép *Rosen* grófnővel, aki miatt le kellett köszönnie rangjáról. Sógora, a belga király, hercegi rangot adott neki, de azért *megsem tagja tovább a királyi családnak.* Jönnek a Nobel-család tagjai is, áhitatos arccal. Holott annakidején *megtámadták a végrendeletet* és nem rajtuk mult, hogy az alapítvány létre jöhetett. Alfred Nobel bronzszeme látja ezeket a jeleneteket és ha bronzkoponyájában agyvelő volna, furcsákat gondolhatna az életről, a svéd demokráciáról, amely talán legigazibb az egész világon és uralkodóháza *mégis így ragaszkodik a hagyományokhoz.* Megérkezik *Kollontáj* asszony, a szovjet stockholmi követe, fekete bársony estélyiruhában. A királyi család mögötti második sorban ül le. Azután megérkezik *Szent-Györgyi* Albertné lányával. Leül *a többi Nobel-díjas feleség* közé.

Az emelvény bársonyfüggönye meglebben a Nobel szobor alatt. Ez a *művészbejáró;* két oldalán

két kékruhás svéd tengerész, kezében kürttel.

Kürtszó jelzi a királyi család érkezését. A közönség feláll. A nyolcvanéves uralkodó családja kíséretében fiatalos léptekkel halad át a dobogón és megy le a lépcsőn, az első sor elé helyezett karosszékhez. Mögötte a *trónörökös,* majd Vilmos herceg, a kiváló svéd költő és így tovább a királyi család tagjai.

Újabb harsonaszó jelzi

a Nobel-díjasok érkezését.

A nyolcvanéves uralkodó *feláll.* Igy ad tiszteletet a szellemnek. Ő, aki senkinek sem áll fel, most *feláll a tudomány előtt.*

A Nobel-díjasokat *a svéd akadémia tagjai* vezetik helyükre, az emelvény baloldalán álló öt karosszékhez.

Ezt a nagy pillanatot *nem örökítette meg filmfelvevőgép.* Csak egyszer, 1934-ben készítettek filmet a díj kiosztásáról, a Jupiter-lámpák azonban *zavarták az uralkodót,* azóta száműzték a felvevőgépet a kiosztásokról. A svéd lobogón kívül nem diszíti a Nobel-díjas nemzetek zászlója sem a termet. 1933-ig más volt a rendszer, akkor

az orosz emigráns Bunin

SZTOJADINOVICS JUGOSZLÁV MINISZTERELNÖK ELBÚCSÚZIK MUSSOLINITÓL A RÓMAI PÁLYAUDVARON

Ajándék tipp:
Jégkristályszerű
cocktailgarnitúrák
Arkanzas
»a disztingvált ajándékok háza«, Váci u. 20

Ragyogó fehér — üde illat! Nem csoda, ha a
fehérneműszekrényből a tisztaság üde illata árad.

kapta az irodalmi díjat, az ő tiszteletére *nem tűzhették ki zászlaját*, azóta elmaradt ez a szokás.

Gustaf Dalén halála

A svéd himnusz után a Nobel-díjasok leülnek. Csak öten vannak. Lord Robert *Cecil* a norvég parlamentben veszi át a békedíjat, *Thomson* pedig beteg. De még hiányzik valaki a teremből, aki eddig minden évben ott volt:

Gustaf Dalén, a fizikai Nobel-díj 1912-beli nyertese, aki tegnap halt meg.

Stockholm melletti gyárában 1912-ben *megvakult* egy robbanás folytán. Azóta, fekete szemüvegével, ősz hajával minden évben ott ült a régebbi Nobel-díjasok között.

A Nobel-alapítvány elnöke beszédet mond, majd egy-egy svéd tudós *hosszú svéd beszédben ismerteti a kitüntetettek munkásságát.* Mindegyik szakszerű beszámoló után, kürtszó hangja mellett fölemelkedik karosszékéből egy férfi és megteszi a huszonöt lépést a királyhoz a Nobel-díjért. Ezek a pillanatok olyan magasztosak, hogy talán *csak zenével lehetne kifejezni.* Egy frakkos férfi halad a király felé, komolyan, egyenesen. A teremben csend. De a csend erdejében magánosan haladó férfi vonulása *megrázóbb minden harsogó indulónál, seregek vonulásánál.*

Ez a csend: a tudomány és a szellem szimfóniája ebben a teremben, ahol *Beethoven, Mozart, Bach* szokott szólni az emberekhez. Ezekben a pillanatokban elfelejtődik *Davidson* merevsége, *Haworth* professzor furcsa, himbáló járása, *Karrer* félszeg mozgása. A teremben minden szem a magánosan haladó férfi *homlokára,* az ember legnemesebb testrészére irányul. És a tudomány templomában a király átadja

a kék és ezüst bőrbe kötött Nobel-diplomát

és hosszasan, nagyon hosszan megrázza a tudós kezét.

Szent-Györgyi Albertre *negyediknek* kerül sor.

Szent-Györgyi Albert nagy pillanata

A hosszú ünnepség alatt csak az öt arcot nézem. Az első három tudós: szaktudományának különleges képességű művelője. *Haworth* professzor értelmes, mélyen néző szemében nagy nyugalom és megelégedettség. *Szent-Györgyi* Albert csupaideg arca már sokkal nehezebb tanulmány. Ebben az arcban annyi pattanásig feszülő *életerő* van, kifejező szemeiben annyi fanatikus tűz, hogy az ember érzi, ez az arc, ez a koponya nem a nagy tehetségé. Több. Van benne valami a *zsenialitás* szuggesztiójából.

Most következik a mi nagy pillanatunk. *Ő indul a díjért.* Arcán fáradt mosoly, mintha hosszú, nehéz út után jutna el a célhoz. A lépcsőn lehaladva, feleségére néz, szeretettel, hálával. Az asszony szemében könny. Lánya: öklét harapdálja izgalmában. A király mosolyogva gratulál, azután már vége is. 1937 december 10-én este ½7-kor elsőízben lett Magyarországé a Nobel-díj. Roger *Martin du Gard* veszi még át a díjat és vége az ünnepségnek.

Az autósor megindul a sűrű hóesésben a tengerparton fekvő gyönyörű városháza felé, amelynek hatalmas termeiben boltíves, óriási előcsarnokában már készülődnek

a Nobel díjkiosztás legfőbb bankettjére.

A vörösteremben van a gyülekezés, innen mennek fel a vendégek az *aranyterembe.* Amikor a közönség egy része elhelyezkedik, egymásután vonulnak a főasztalhoz *a királyi család tagjai és a Nobel-díjasok.* A trónörökös Madame Roger *Martin du Gard*-t vezeti asztalhoz, a trónörökös idősebb fia, II. Gusztáv Adolf herceg, a fekete ruhába öltözött *Szent-Györgyi* professzornét. És vonulnak a svéd uralkodóház tagjai, karjukon egy-egy Nobel-díjas feleséggel. A Nobel-díjasok a svéd arisztokrácia hölgytagjait vezetik asztalhoz.

A Nobel-díj alapítvány elnöke rövid felköszöntőt mond, azután

Gusztáv Adolf trónörökös áll fel és köszönti a Nobel-díjasokat.

Ugyancsak szólásra emelkedik

minden Nobel-díjas, hitet tesz a béke, az emberi szolidaritás mellett.

Mint a zenepalotában: a városháza aranytermének gyönyörű bankettjén is, Szent-Györgyi professzornak van a legnagyobb sikere, őt tapsolják, őt éljenzik a leghosszabb ideig, aminek magyarázata valószínűleg emberi közvetlenségében rejlik.

A Nobel-díjasok nyilatkoznak Az Estnek

A bankett után a márványteremben megkezdődik *a stockholmi diákság Nobel-bálja,* én pedig odalépek a Nobel-díjasokhoz, rövid beszélgetésre. Elsőnek az elegáns Roger *Martin du Gard*-hoz, aki ideérkezésekor ugyancsak megtréfálta a svéd ujságírókat. Álnéven, *Vassaro* kapitányként utazott, fekete szemüveget vett fel. Sehol sem akadtak rá, sem a kikötőben, sem később. Csak a kiosztás előtti este adott életjelt magáról.

Martin du Gard

Du Gard Franciaországban a *Chateau de Belleme* nevű kis normandiai kastélyában él, teljesen visszavonultan. *Még telefonja sincs.* Valósággal *menekül a világ elől.* Természetesen emberkerülő voltának okáról érdeklődöm először. Du Gard monoklijának fekete zsinórjával játszik és lassan fele:

Roger Martin du Gard, az irodalmi Nobel-díjas

— Nem vagyok emberkerülő, csak *szeretem a békét és a nyugalmat.* A magam békéjét és nyugalmát is. A zavart, a háborgást, a háborút gyűlölöm. Francia létemre nem könnyű kimondani, hogy soha semmi *revans* gondolata nem tud áthatni. Az elmúlt háború sokmillió halottját *nem tudom és nem akarom elfelejteni.*

— Főművén kívül melyik könyvet szereti legjobban Mester?

— A *Jean Baroist,* amelyben a Dreyfus-ügyben szerzett közvetlen ujságírói tapasztalataimat dolgoztam fel.

— Mit érzett a Nobel-díj átvételének pillanatában?

— Jól éreztem magam, talán olyan jól, ahogy ember csak érezheti magát. *Ez lenne úgy-e a boldogság.*

Karrer és Davidson

Du Gard mellől a zürichi *Karrer* professzorhoz lépek, aki az amerikai *Davidsonnal* beszélget. Karrer fekete bajuszú, feketehajú férfi, negyvennyolc éves, Moszkvában született, most zürichi egyetemi tanár. *Ehrlich* professzorral együtt feltalálta az ezüst és vörösréz szalvarzant, de a Nobel-díjat a *szénhidráttal* kapcsolatos kutatásaiért kapta.

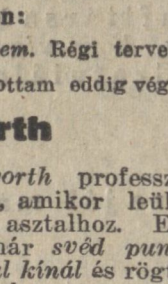

Karrer zürichi professzor, a kémiai Nobel-díj másik nyertese

— Mire gondoltak a professzor urak a díj átvétele után?

— Én arra, — feleli elsőnek Karrer — hogy *ez a díj kötelez.* Sokat kell dolgoznom, hogy utólag is kiérdemeljem.

Davidson:

— Több mint *ezer munkatársamra* gondoltam, akik Amerikában vannak és akik nélkül vajmi keveset értem volna el. Munkatársaim a *Bell Telefontársaság* laboratóriumának alkalmazottai.

— Milyen terveik vannak professzor úréknak jövő kutatómunkájukat illetőleg?

Karrer:

— Sokat akarok dolgozni a megkezdett úton, a szénhidrátok körül. Ezen a téren *sohasem lehet eleget dolgozni.*

Davidson:

— *Nincs újabb tervem.* Régi terveim egytizedét sem hajtottam eddig végre.

Haworth

A galambősz *Haworth* professzor feleségével beszélget, amikor leülök az asztalhoz. Egy pohár *svéd puncscsal kínál* és rögtön felel:

Haworth birminghami tanár, a kémiai Nobel-díj egyik nyertese

— Amikor visszatértem helyemre a díjjal, csak *hála* volt bennem. Általános emberi hála, általános emberi szempontból. Magamról nem szoktam gondolkozni, *nem érdekel a tulajdon személyem.* De örülök, hogy a tudomány olyan összekötő kapocs tud lenni a népek között és hogy *tudományos eredményeink új erőfeszítésekre sarkallják a tudósokat.*

Szent-Györgyi Albert hol feleségét, hol lányát, hol valamelyik ismerős svéd hölgyet táncoltatja a nagy márványterem forgatagában. Éjjel félháromkor is táncolt még, olyan vidáman és olyan boldogan, mint egy fiatal diák. Tőle nem kellett megkérdeznem, mit érzett a nagy pillanatban, hiszen még most is látszott rajta a boldogság. Csak hazafelé az autóban mondom el neki a trónörökös szerencsekívánatát. Hozzátettem a magam gratulációját azért a *fáradhatatlan békepropagandáért,* amelyet szinte szakadatlanul végez.

— Ez csak kötelességem — feleli. —

Mindenkinek kötelessége küzdeni a békéért,

az emberi szolidaritásért, akinek szava eljut az emberekhez.

Pálóczi Horváth György

Delbos elégedetten utazott Bukarestből Belgrádba

Bukarest, december 11
(Az Est külön tudósítójától)

Elutazása előtt Delbos francia külügyminiszter nyilatkozott a Dimineata egy munkatársa előtt. Azt mondta, hogy a bukaresti tárgyalásai megelégedéssel töltik el, az eredmény jellemzésére nem megfelelő kifejezés, hogy kielégítő. Többé nincs nézeteltérés és nem is lehet kétértelműség Románia és Franciaország viszonyában. *(T.)*

Ideges emberek gyomor- és bélpanaszainál reggelizés előtt egy félpohár természetes »Ferenc József« keserűvíz kissé felmelegítve igen kellemes háziszer, amely a székletétet elrendezi, az emésztést előmozdítja és az egész anyagcserét jótékonyan befolyásolja. Kérdezze meg orvosát.

Az igényes közönség, mely nemcsak az árat, hanem az árut is nézi, harisnyát és kötöttárut Rácz Elemérnél vásárol Kecskeméti u. 6.

A karácsonyi ünnepeket és a Szilvesztert töltse víg társaságban a konyhájáról híres **badeni**

Gutenbrunn Sanatorium -ban. Szobarendelést tanácsos már most feladni. Iroda: Kisfaludy ucca 5. Telefon: 145-986.

Megvételre keresünk egy cca **200 HP félstabil gőzgépet** kifogástalan, üzemképes állapotban. Ajánlatok »Sz. H. 1026« alatt e lap kiadójába kéretnek.

Olcsó karácsonyi síkirándulás diákok és diáklányok részére **a Semmeringre.** Fiúinternátus, Kertész ucca 48. Telefon: 336-715

BRANZINO Scampi, Langoust, olasz sajtok és borok az **„OSTERIA LIDO"**-ban Olasz vendéglő, IV. Gr. Károlyi ucca 26. Tel. 186-282

Már a dédapja is nálam vásárolt! Kövesse példáját! **Viseljen Ön is WACHA kalapot!** IV., Múzeum körút 43. Telefon: 181-007. 92 éves cég

Színészek mint festők, szobrászok kiállítása a Pesti Vigadóban dec 12—26. Kedvezményes jegyek 1 pengő helyett 60 fillérért kaphatók Az Est-lapok jegypénztáránál, VII., Erzsébet körút 18–20. szám

Díjmentesen és kötelezettség nélkül kapható minden fotókereskedésben, vagy Weisz Aladár cégnél, Budapest V., Zrinyi utca 12.